

NARODNI GOSPODAR

GLASILO GOSPODARSKE ZVEZE.

Člani Gospodarske zveze dobivajo list brezplačno.

Cena listu za nečlane po štiri krone na leto; za pol leta dve kroni; za četrt leta eno krono; posamezne številke po 20 h.

Sklep urejevanja 5. in 20. vsakega meseca. — Rokopisi se ne vračajo. — Cene inseratom po 20 h od enostopne petil-vrste, za večkratno insercijo po dogovoru.

Telefon štev. 143.

V Ljubljani, 10. avgusta 1901.

Poštno-hran. št. 849.872

Kako zboljšajmo svoje gospodarstvo?

(Piše A. Štrekelj.)

V. Poprimimo se sadjarstva!

(Nadaljevanje.)

Da nam bo prinašalo sadno drevje v resnici tudi mnogo koristi, izbrati moramo za naše zemljišče pravo sadno vrsto. Naš gospodar, ki prideluje sadje navadno samo za svojo potrebo, se ne zmeni mnogo, ali prija zemlja temu sadežu ali onemu; rad bi imel za hišo od vsacega nekoliko. Drugače pa mora delati oni kmetovalec, ki hoče spraviti sadje v novce. On mora saditi le takov sadež, kateremu njegovo zemljišče, potem pa tudi druge razmere, najbolj prija. Preveč vrst sadja pa ne sme noben gospodar zasajati, ker se mešano sadje le težko in le po nizki ceni proda. Še celo za celo deželo je bolje, da se prideluje v nji le malo vrst sadja.

Katero sadje daje največje koristi, o tem je težko govoriti, a določiti bi se moralo vendarle enkrat in to za vsaki kraj posebej. To določitev morala bi izvršiti v prvi vrsti sadjarska društva in sadjarske zadrage, a kjer teh ni, kmetijska društva. Na sadjarskih shodih se to lahko dožene. Po sklepu teh shodov ravnali naj bi se potem vsi sadjarji, vzlasti pa oni, ki vzgojujejo cepljena drevesca

in jih potem oddajajo. Cepiči priporočenih vrst delili naj bi se po mogočnost brezplačno med sadje-gojce. Opomniti moram, da so se v nekaterih deželah že določile sadne vrste, ki naj se širijo, vendar se je to zgodilo v tako širokem okvirju, da človek slednjič vendar le ne zna, kaj mu je saditi. Povdarjam torej, da bi bilo za sadjarstvo velike koristi, če bi se določilo v vsakem okraju in morebiti tudi v večih občinah pleme in vrsto sadnega drevja, katero naj se širi. Pri tem ozirati bi se moralo tudi na sosede. Le kjer se nahaja mnogo istovrstnega sadja, prihajalo bode mnogo kupcev, ki ga bodo tudi drago plačevali.

Kadar sadje izbiramo, paziti je v prvi vrsti na njegova svojstva glede rašče potem glede zemlje in obnebja, ki ju sadež zahteva. Jako napačno delajo n. pr. oni Kraševci, ki zasajajo v njih plitvo in suhotno zemljo jabolko. To poganja korenine bolj pri vrhu in zahteva več vlage. Plitva kraška tla se kmalu posuše, a sadje, ki ne dobiva dovolj vlage, rado pocepa z drevesa. Nasprotno ima hruška svoje korenike bolj globoko, zato ji suša ne škodi tako lahko; za Primorsko se torej ta sadež bolj priporoča nego jabolko. Saj se pa tudi boljše proda.

Če nahajamo v dotičnem kraju divje drevje onega sadnega ple-

mena, ki ga hočemo saditi, smo gotovi, da se nam ta sponese, ker je tu doma. Koliko črešenj bi se pridelalo n. pr. na nanoških in čepovanskih planotah, če bi se tu bolj zasajale. Saj sem videl tod debela divjih črešenj, katera bi dva moža težko objela. Tudi če bi se divje črešnje, ki ne dajejo drugega dobička nego les, požlahnile, donašale bi lepe novce. Gorske črešnje so v resnici najbolj okusne in zato se povsod prav dobro plačujejo.

V prvi vrsti sadimo torej takšno sadno drevje, ki se nam dobro sponaša, a potem moramo gledati tudi na to, da bomo zamogli sadje najboljše uporabiti. Povem naj torej tu še enkrat, da bomo sadili Primorci, ki smo severu najbližnji „južani“, zgodno sadje, ker ima to vedno najboljšo ceno. Mi zamoremo tako sadje najprej pridelati, a tudi najlažje spraviti v one kraje, kjer ga potrebujejo. Nasprotno pa bo zasajal gorenjski ali pa koroški kmet rajši pozno sadje, ker se dá tako sadje dlje časa hraniti in čaka radi tega lahko več časa na kupca pa tudi je pozno sadje bolj okusno, zato se lažje proda. V krajih, kjer ni poti, da bi sadje prevažali in v sveži obliki spravljali v denar, sadili bomo menda sadje, ki je dobro za sušje ali pa za vino. Predno pripravimo torej tla za

sadno drevje, odločiti se je treba za sadež, ki ga hočemo saditi.

Ako izberemo pravi sadež, dá se sadje v naši domovini skoraj povsod saditi. Ker se pa naši gošpodarji boje, da se jim sadje pokrade, zato ga zasajajo navadno samo v vrt, k večjemu tudi na bližnja polja. Ob cestah, na travnikih in pašnikih vidi se pri nas le malo sadnega drevja. In vendar bi uspevalo tudi tod prav dobro, če se zanjga količkaj stori. Kako lepo je videti sadne drevorede po Češkem in v drugih bolj naprednih deželah. Zadnji čas bi bil, da se tudi naša županstva ganejo. Saj ni treba, da bi sadili ob cestah najbolj plemenito sadje, ob katerem bi se gostili lačni potepuhi, ampak zadostuje tudi tako, ki se šele po trgatvi zreja ali pa manj ugledno sadje. Vzlasti se prilega za tak nasad oreh, ki daje obenem potniku tudi senco. Še mnogo je tudi pri nas puščav, ki ne prišajajo prav nobenih dobičkov in vendar bi na dostih takih krajih sadno drevje prav dobro uspevalo. Vsem je znano, da raste v razdelanih puščavah n. pr. vinska trta boljše nego povsod drugod. Kako koristno je zasajati sadno drevje po travnikih, povedali in dokazali smo že prej. S tem, da sadnemu drevju tu pa tam nekoliko pognojimo, dobi tudi trava malo redilnih snovij in zato se tudi ta boljše sponaša. S takim ravnanjem imamo lahko vsako leto na istem prostoru dvojen pridelek.

(Dalje prih.)

Kmetijstvo.

Poljedelstvo.

Ozimni oves.

Marsikdo bo z začudenjem bral ta naslov, ker smo vajeni le na jari, ne pa na ozimni oves. Tudi mene je presenetila 37. št. letošnjega „Hosp. lista“, v katerem hvali neki dr. Schacht iz Bredt-

städt na Holštajnskem to novo iznajdbo. Ponuja jo kmetom v poskušnjo in pri tem seveda hvali, kakor vže mora prodajalec, češ da je s poskusi dognal sledeče prednosti ozimnega ovsa:

1. Razširi se ž njim vrsta naših ozimin (to je matematično resnično!).

2. Ker se večkrat žanje, ima kmetovalec bolj zgodaj slamo, za katero gre marsikako leto trda.

3. Oves, ki potrebuje mnogo vlage, izrabi kot „ozimina“ najboljše zimsko moč, spomladi zgodaj obsenči zemljo in se tako v suhih letinah lažje ubrani suši, posebno v lahki peščeni zemlji.

4. Odlikuje se baje po veliki rodovitnosti, pridelek 30 q na ha baje ni nikaka posebnost.

5. Proti zimskemu mrazu je popolnoma utrjen.

Treba ga je pa sejati zgodaj sredi avgusta in ni dvoma, pravi Schacht, da bo uspevala rastlina, ki se je izkazala v severni Nemčiji in tudi po Avstriji. Toda dr. Schacht tako, drugi pa drugače.

V 38. št. istega lista poroča kmetovalec Šantrucek iz Češkega o svojih vspehih (?) z ozimnim ovsem. Zasejal je za poskušnjo 10 kg ozimnega ovsa, na jesen, v pognojen, bolj težak svet. Zrnje je vzišlo in se dobro držalo do zmrzline. Spomladi pa je doživel neveselo presenečenje — po ovsu ne duha ne sluha. Seme je bilo iz slovite erfurtske tvrdke, torej skoraj nemogoče da slabo.

Seme samo se od našega jarega ovsa močno razločuje, pa ne v korist ozimnemu. In poročevalec meni, da ko bi se ta oves ozir dobrote tudi še močno zboljšal, bi se vendar še ne mogel primerjati z našim jarim.

Toliko v pojasnilo, če bi dobil kdo to seme na ponudbo, da se ve ravnati.

—o—

Facelija, dobra krmska, izvrstna medena rastlina.

Že pred leti so delali čebelarji s precejšnjim vspehom poskuse s to novo medonosno rastlino. V začetku so gojili facelijo (*phacelia tanacetifolia*) samo po vrtovih, ker pa marsikdo ni vedel, kedaj je ravno pravi čas pobirati seme, se je raztreslo mnogo semen po gredah tako, da se je prihodnje leto prikazala facelija tu in tam kot plevel. V nekaterih krajih sejejo to rastlino v velikem. Lansko leto so jo zasejali saksonski kmetje in ob enem čebelarji na večje ploskve in ko je eden izmed sosednjih kmetov šel mimo tega s facelijo obsejanega polja, ga je ne malo zanimalo razsežno morje modrega faceljinega cvetja. Nekaj posebnega pa je bilo na tej planjavi nepregledno šumenje čebel, ki so se veselo zum-ljajoč spreletavale od cveta do cveta.

To bujno, čilo življenje čebel na faceliji je bilo za ondotne čebelarje pravo razkošje. Nekaj tednov so čebele cvetočo facelijo kar obsipale.

Facelija cvete nepretrgoma 6 do 7 tednov, medi neprestano in daje slasten zlatosiv med prijetnega vonja. Čebelarji lahko zgotovijo z njo čebelam stalno pašo do pozne jeseni, ako v različnih časih zasevajo manjše kose polja z njo. Rastlina je zadovoljna z vsako zemljo; samo da jo je treba skrbno zorati in pripraviti za drobno seme.

Seme je podobno kuminovemu semenu, in ga je sejati na redko, kakor se seje detelja. Čez 12 do 14 dni prične kaliti in mlade rastline se precej hitro razvijajo; čez 6—8 tednov vže začne cveteti. Čim redkeje smo sejali, tim močnejša so posamna stebila in toliko več vej in vejic napravijo. Vsaka rastlina nastavi 100, tudi več cvetov, da torej tudi precej semena, ki se dobro proda, kajti zdaj stane 1 kg 2—4 krone.

Ako hočemo seme dobiti, ne smemo čakati, da poslednji cvetek odcvete, kajti razgubilo in raztreslo bi se mnogo semena na tla.

Facelijo je treba žeti v rosnem jutru in če je suha se naklada previdno na voz, pregrnjen s plah-tami, kakor pri prosu, da se nam po potu ne zgubi preveč semena.

Mlačev sicer ne prizadeva ravno sitnosti, vendar je treba stebila večkrat pretresati. Veje z nežnimi listki so dobra krma, zlasti ako jih porežemo v rezanico, goved in konji jo imajo radi.

Kar zadeva redilnost je facelija skoro do cela enaka detelji, zato lahko to rastlino priporočamo i gospodarju i čebelarju. Čebelarstvo bi smelo svojim udom preskrbeti semena facelije, da ga poskusijo v naših krajih, kakor je to storilo z esparzeto (kaki so vspeli te poslednje, ni nič slišati).

Ne škodovalo bi napraviti ta poskus koj letos.

Kdor bi nasejal facelije v juliju, bi imel lahko v septembru obilo paše za čebele. Tudi roji bi se lahko za zimo obilno preskrbeli na faceliji s hrano. (*Hosp. L.*)

Sadjarstvo.

Sadni drevoredi.

Kdor ima svojega Stvarnika rad
Ta čuva, kar da senco, sad!

Pred leti so nasadili ob neki občinski precej prostorni cesti vladajoči možje nekaj sadnega drevja. Vesel sem bil tega koraka, ker mi je bil priča dobre volje in blagohotnosti za sadjarstvo, katere je v dotičnem kraju tako bore malo. No, onega drevja danes zastonj iščeš ob cesti, deloma zlikovska roka, še veliko več pa neprimerna izvršitev dotičnega hvalevrednega podjetja sta izbri-sala skoro vsako sled, ki bi bila lahko vtisnila pečat umnih in naprednih gospodarjev na čelo občinskim možem.

Zato sem se namenil podati v „Nar. Gospodarju“ nekatere misli,

ki naj bi služile v podobnih slučajih v ravnilo onim, ki imajo opraviti z nasajanjem sadnega drevja ob cestah. Veselilo bi me, ako bi pičlemu številu prijateljev, ki spoznajo gospodarsko vrednost sadjarstva, s tem skazal malo uslugo.

Katere vrste sadja pa zasajajmo ob javnih potih in cestah? Predno odgovorim na to vprašanje, naj še povdarim, da je sadjarstvo ob javnih cestah v stanu pokrivati velik del stroškov za njihovo vzdrževanje. Ob železnicah (komu ne pride na misel dolga, dolga vrsta krasnih jablan ob južni železnici sredi lepe štajarske dežele?), ob umetnih državnih, kakor tudi občinskih cestah in širokih voznih potih sredi polja bi raslo lahko še na milijone sadnega drevja.

Vendar, če je že pri sklenjenih, skupnih nasadih vsled posebnega značaja sadjarstva v velikem težko odločiti se za pravo vrsto, ker se narejene napake spoznajo še-le v 15—20 letih, je še veliko težje pri cestnih nasadih pravo zadeti.

Tu se je namreč ozirati ne samo na podnebje in tla, na od-dajo sadja in sadni trg, ampak treba je vzeti v račun tudi odprto lego in prometne razmere.

Zato je treba vprašanje, kaj bomo sadili ob cesti, preje dobro pretehtati in se vsaj pol leta preje odločiti za sadne vrste, da toliko gotovejše dobimo, za kar smo se odločili, t. j. kar smo v danih razmerah spoznali za najboljše, da ne bomo pozneje prisiljeni vzeti to, kar se nam ravno ponudi. Pri volitvi sadne vrste (ali jabolko, ali hruška, ali črešnja itd.) se je ozirati seveda najpreje na podnebje in na talne razmere in če smo se v tem oziru odločili, pride vrsta na volitev sorte (n. pr. če smo se odločili za jablane, ali bomo sadili gambovčke, ali razne rejnete (kosmače), ali tafeljčke itd.).

Tudi pri tej igrajo klimatične (podnebne) in talne razmere važno

ulogo, a ozirati se je pri sorti tudi na promet; sorte s široko krono, pri katerih še sadje morda rado odpada, so že naprej za naš namen nerabljive in torej izključene, in ozirati se je tudi ne to, kako sadje se po bližnjih trgih lahko in dobro proda.

Težko je podati splošno pravilo o tem, katera sadna vrsta bo ugajala v tej, katera v onej zemlji, vendar poznamo potrebe in zahteve posameznih vrst vsaj toliko, da smemo upati, da ne bomo ustrelili posebnega kozla, ako se resno oziramo na dane razmere.

Najvarnejše sredstvo, dobro izbirati, je pač to, da preskušamo vže obstoječe nasade na njihovo vrednost in si iz teh skušenj napravimo pravilno sodbo. Toda, ako bi se hoteli samo na to zanašati, posebno v krajih, kjer je sadjarstvo še na zelo nizki stopinji, potem bi pač nikdar ne prišli naprej in to bi bilo obžalovati, tembolj, ker si lahko možje, ki bi obsadili ceste z vzglednimi nasadi, pridobijo veliko zaslugo ne samo za domači kraj, ampak tudi za širjo domovino, ker — vzgled vleče.

Zagrešen nasad pa bi imel ravno nasproten učinek in bi ljudi ustrašil od poskusov, tem bolj, ker se povsodi nahajajo „ljubi prijateljčki“, ki vsako reč, bodisi ker je niso sami napravili, bodisi ker imajo uporne butice, takoj razvpijejo za ničvredno, če le malo napako najdejo na nji; zato je vedno in povsod tudi v najboljših razmerah treba biti pozoren.

V ta namen podam tukaj izkušnje, ki sem si jih pridobil sam pri mnogoletnem nasajanju sadja tudi ob javnih potih, in izkušnje drugih bolj večjih strokovnjakov, mej temi zlasti grajščaka Garkeja, predsednika sadjarstva, vinarstva in vrtnarstva pri kmetijski družbi na Saksonskem.

Ako začnem s črešnjo, do-stavljam takoj, da nasvetujem to-le

za posebno ugodne slučaje. Kajti ravno črešnja zahteva precej veliko, ne rečem sicer, da bi izbrala najboljša tla, ki si jih moremo misliti, ne to; kajti najstarejša in najrodovitnejša črešnjeva drevesa nahajamo navadno na trdih glinastih in laporjevih žilah. Če tudi nima črešnja globoke korenine, vendar mora biti zemlja pod njo trdna, kremenaste, peščene, glinaste in skalne žile že malo motijo, če le niso nepredirljive za vodo in če jim pred vsem ne primankuje za tvorbo kamenja nujno potrebnega vapnenca. (Dalje prih.)

Ribarstvo.

Krap v domačem ribniku.

(Po govoru učitelja Wehle-ja v saškem ribarskem društvu 2. marca 1900. Priobčuje —e—).

(Konec.)

Če tudi so ribnikarju kalni nalivi v obče povšeči, vendar so mu na drugi strani redni dotoki takih voda jako neljubi v času, ko ribe doraščajo, torej nekako od aprila do septembra. Čem bolj voda v ribniku zastaja in miruje (stagnira), tem ugodnejše za ribe se razvija vodno živalstvo, ki jim služi v hrano. Le v propustnih tleh pustimo, da toliko vode priteka, da se vzdrži potrebna višina vodne gladine. Za prezimovanje je seveda reden dotok nujna potreba ali vsaj zaželen.

S tem smo omenili najvažnejše, kar nam je vedeti o naravni in o umetni gnojitvi naših bazarjev, o gnojitvi, ki daje našim ribicam indirektno, to je posredno ali naravno hrano.

Rad bi podal čislaneu bralcu popolen nauk o krmitvi rib, kakor ga imamo o krmitvi drugih domačih živalij, toda popolnega takega nauka, žal, še nimamo. Na tem polju ima se še rešiti precej težavna naloga, ki je tem težja, ker tudi vremenske razmere govorijo pri odraščanju naših krapov važno besedo. Vender pa vže na mnogih krajih rabijo umetna hra-

nila in nek izobražen ribnikar je določil, da je potrebna za proizvodnjo krapovega telesa 3- do 5kratna množina proteina in $1\frac{1}{2}$ do 2 količini fosforne kisline in vapna. Da se malce spoznamo v tem oziru, naj služijo sledeči podatki; za en stot krapovega do-
rastka je potreba:

funtov		
151—165	krvne moke	ali
199—202	mesne moke	„
206—213	volč. boba (lupine)	„
273—279	graha	„
304—319	repič. pogače (Raps)	„
308	lečnate grašice.	
423	sveže goveje krvi ali	
613—732	pšeničnih otrobov	„
701	rženih otrobov	„
1117—1187	sladnih klic	„
2630—2657	pivnih tropin	„
3286—3583	krompirja.	

Iz tega pregleda je razvidno, kako velika je vrednost krvne moke, mesne moke in volčjega boba za krmljenje in kako slabo krmijo sladne kali, pivne tropine in podzemljice.

Vsekako se priporoča ne preveč umetno krmiti, kajti sicer lahko nastanejo razne bolezni, zlasti v črevesji, kakor je dokazal svoj čas dr. Walter v Trahenbergu, tudi pri močnem pitju z volčjim bobom nastanejo rada bolesta mesta na škrgah. Vsekako je dobro rumenemu volčjemu bobu, ki se posebno rabi za krmljenje odvzeti preje grenkobo.

Važno je tudi to, da se krma kolikor moč po celem ribniku enakomerno raztrese, da morejo vse živali v miru jesti.

Da bi, recimo krape izključno pitali z umetno hrano, to se sploh ne da izpeljati. Krapov ribnik se ne da izpremeniti v hlev za pitje, on je in ostane vedno naravni ribji pašnik, ki daje ribam vedno najprimernejšo hrano in se da z obdelovanjem znatno izboljšati. Zato imamo umetno krmljenje vedno smatrati le za stransko pomoč, zlasti pri ubožnejših ribnikih.

Kjer se pa da zadostna posredna krmitve doseči s pomočjo gori opisanega gnojenja in drugih naprav, priporoča se ta kot najbolj naravna krma, vže zavoljo tega, ker so poleg apna in fosforne kisline za tvorbo krapovega telesa tako važne snovi, kakor magnezija, kuhinjska sol in druge natronove soli vse v že naštetih vodnih živalicah, ki služijo ribam v hrano in to v najprimernejši obliki in sestavi.

Na koncu še nekaj malega o postranskih ribah, ki jih pridemo našim krapom.

Tu imamo najpreje linja ali rusko, ki je jako dobra riba, dasi je iz iste sklede kakor krap. Linj se zavoljo dobrega mesa jako ceni in vedno bolj se poprašuje po njem; posebno se mej velikonočjo in binkoštni močno poprašuje po tako zvanih „porcijskih ribah“, ki tehtajo kos po kakega $\frac{1}{3}$ funta. V ribnikih, kjer redoma dobro vspeva, to je zlasti v starih podivjanih ribnikih, ki se večji del ne dajo odtakati, bi jih smeli zaploditi v večji množini in kraporejo za ravno toliko omejiti.

Linj se da s sakom (vršo) in konopneno mrežo zelo lahko vjeti iz ribnika. Čislana postranska riba je tudi ščuka, ta ima važno nalogo pomesti in odstraniti divjo krapovo zalego, ki jo po ribnikih tako neradi vidimo. Lahko se namreč zgodi proti naši volji, da pride nekaj krapov z zreliimi ikrami v ribnik, posebno manj izkušen ribnikar se kaj lahko zmoti pri zakrnelih, v rasti zaostalih starejših ribah, ki so po velikosti popolnoma enake mlajšim. Da tako divjo zalego, ki je v škodo starejšim ribam, po možnosti zatremo, pridenemo 3letnim krapom 4—6 ščuk v dolžini 20—25 cm, seveda predpostavljamo, da se krap v jeseni polovijo. Ako bi se v juniju pri vednem, natančnem opazovanju ribnika venderle prepričali, da je divje, nam nevšečne zalege še preveč, tedaj si brzo

preskrbimo še drugih 10—12 ščuk, da divji prirastek čim preje odstranijo.

Semtertje so poskušali to nalogo ščuke prepustiti jegulji. Le-ta sicer kaj rada hrusta ribjo mlado zalego, toda hitro rastoči krapki postanejo kmalu zanjo preveliki, česar se pri ščuki ni bati. Jegulja torej v tem oziru ne more nadomestovati ščuke. Sama na sebi pa je jegulja prav pripravna za krapov ribnik, vendar jih je staviti samo v take ribnike, pri katerih se da dotok in odtok z gosto mrežo popolnoma zapirati. Pri jesenskem lovu se da le nekaj malega jegulj ujeti, ker se zarije jegulja globoko v blato. Toliko bolje pa se da ujeti ob toplih majevih in rožnikovih nočeh v vrše iz tkanine ali protja. Tudi žičnate sake rabijo za lov, nekateri imajo znotraj samodelujoče zaklopke, ki branijo, da nobena ujeta jegulja ne more več vteči.

Naj še omenimo, da se nahajajo tudi ribniki, katerim doteka voda po bližnjih potokih, ali ki imajo na svojem dnu sami kake vrelece; vendar so še dovolj topli, da v njih krapji še vedno rasto. Na drugi strani pa so taki ribniki po leti, posebno pri pritoku oziroma v bližini studencev toliko hladni, da uspevajo poleg krapov tudi losi. Za vsak posamezen slučaj odločuje seveda poskus. Postrv se v takih ribnikih počuti prav dobro, dasi ji hitro tekoči vreleci še bolje ugajajo. Malemu ribnikarju bi še posebno priporočal ameriško šareno postrv, ki prenese še večjo toplino nego navadna potočna postrv. Šarena postrv je silno požrešna in jako hitro raste, njeno meso pa je ukusno še-le, ko postane nekoliko težja, vsaj pol drugi funt težka mora biti, večinoma pa jo prinašajo na trg v teži 2—4 funtov.

Seveda ne priporočamo, vseh teh rib naenkrat dejati v ribnik. Treba se je omejiti na 2 največ štranske ribe, n. pr. na linja,

ščuko in jeguljo, ali na linja in postrv. Kjer so pridejani losi, tam seveda ne sme biti ščuke.

Za slovo le še jedno besedico, kako se oskrbuje in gospodari v malem ribniku: Ribnik je treba vsako spomlad nasaditi in vsako jesen izloviti; kajti gospodar mora vedeti, kaj se je tekom poletja v njegovem ribniku godilo. Le na ta način se obvaruje neprijetnih iznenadenj, ki bi ga denarno toliko težje zadela, čim več let bi ostal ribnik neizprazen. V velikem se to seveda ne da vedno izpeljati. Čez zimo je najbolje, da ostane ribnik suh, kajti zmrzlina silno blagodejno vpliva na izsušeni bazar, kislina iz tal izgine in tla se posuše. Videli smo, da je korenito gnojenje možno tudi le pri ribnikih, ki se dajo odpeljati.

Ako ribnik te važne lastnosti nima, naj bi se nikdo ne strašil stroškov, da ga prenaredi za odpeljavanje vode, ako razmere to le količkaj dovoljujejo. Spomladi, predno se ribnik nasadi, naj se tudi nikar ne pozabi, ločiti ribe preje po vrsti, jih stehtati in število in težo zaznamovati. V jeseni zopet se stehtajo prirejene ribe, da se zve, koliko se je priredilo. Ako se to dela nekoliko let zaporedoma, dobimo slednjič jasno podobo, koliko je vreden naš ribnik.

Za čez zimo naj bi imel tudi mali ribnikar, če le mogoče, majhen zimski ribnik, posebno za slučaj, ako so jeseni polovljene ribe 3 in 4letnice, pri tem lahko 3letnice vedno ohrani čez zimo za prihodnje leto. Zimski ribnik naj ima približno velikost srednje velike sobe (20 m² ploskve). Ima naj strme trdne bregove in čista ilovnata tla. Po leti in jeseni naj bo zimski ribnik suh. Voda naj stoji enakomerno 1½ do 2 metra visoko, voda ki priteka naj bo zelo zračna, pritok pa ne prederoči, da se more napraviti led.

Da bi krape namenjene za rejo prezimovali v poltarjih, se ne priporoča, ker ne morejo priti v njih

do miru. Ker zadevajo z glavo vedno ob steno, si jo tako ranijo, da so na spomlad popolnoma nesposobni za nasad. Da bi pa radi malega števila 3letnih rib držali svoj ribnik celo zimo pod vodo, to pač ni vredno. Ako si ne moremo napraviti zimskega ribnika in tudi pri kakem sosedu svojih rib ne prezimiti, potem polovimo in porabimo tudi enofuntne krape in poskrbimo o pravem času zopet za dober nastavek za prihodnjo spomlad.

S tem bi bili načrtali v ozkem okvirju glavne misli, ki jih je treba poznati ribnikarju. Daj Bog, da bi tudi pri nas vsevelo ribarstvo z umno rejo v blagoslovalno stroko narodnega gospodarstva in postalo vir blagostanja, kakor je to po drugih deželah n. pr. v Šleziji, Lužici itd.

Splošno.

Ceneje gospodarjenje.

(Piše Slovenčev.)

(Nadaljevanje.)

Sicer pa mislim še dalje: Pri nas še davno nimamo od volov tiste koristi, kar se tiče njihovega dela, ki bi jo lahko imeli! Marsikdo mojih cenjenih stanovskih tovarišev je bil vže na Ogerskem, kamor je šel konje kupovat in je tamkaj lahko videl, kako izvrstno lahko voli nadomestujejo konje, kdor je videl, kako voz s 4. in 5. pari volov brez povodca vojen samo od enega moža z bičem z velikim bremenom lepo zavije okoli ostrega ogla, ali kdor je videl, kakor pisec tega članka, kako ti ume burski kmet z več pari volov voziti čez nerodne strmine in kdor v resnem nesprotji s temi primerja našega kmeta, ki z voli ne ume pravilno ravnati in jih dostikrat surovo pretepa, tako, da se dobre lastnosti, ki jih imajo te živali in ki jih zna Oger tako izrabiti, niti razviti ne morejo, ta mi mora prirediti, da leži pred nami še ob-

širna poljana, ki jo je treba obdelati in izkoristiti.

Ni se torej treba nikomur namrdniti, ako nekdo celo predlaga, naj bi razpisale kmetijske družbe darila za najboljše vozače z voli. Ne gre namreč tu za hitrost, temveč le za kakovost vožnje in ta je največ odvisna od spretnosti voznika, vsaj so ogerski ravno tako pametni, ali recimo neumni, kakor naši domači.

Toda imamo še druge smeri, v katerih bi se dali zmanjšati vozni troški, tu mislim v prvi vrsti na naše kolobarjenje. Dokler trajajo te bedne nizke cene naših pridelkov, si moramo prizadevati za tako kolobarjenje, ki bo zahtevalo za obdelovanje manj vozne moči. Delati nam je na to, da pridelujemo take pridelke, katerih glavni čas za obdelavanje je raztegnjen na jesen in poletje, da torej v drugih letnih časih, spomladi ne bomo potrebovali, torej tudi ne redili toliko vozne živine. S tem si bomo zopet na voznih stroških mnogo prihranili in visoko številko 100—120 kron za 1 ha lahko bistveno znižali.

Slednjič bi še rad omenil, da tudi ozir krmitve naše živine še nismo dosegli one stopinje, ki se da doseči. Tako, se mi zdi, da se premalo upošteva pri volih turščica nasproti ovsu, ki imata sedaj enako ceno.

Ko sem se tako dotaknil več točk, v katerih se da pri intenzivnem gospodarstvu kaj prihraniti, preidem na drugo vprašanje o ročnem delu.

Po ceni ročno delo dobimo pred vsem tedaj, ako skušamo dobiti za ljudi, ki jih po leti rabimo tudi po zimi posla. Vsaki dan preskrbljenega zimskega dela nam poceni poletno delo. In sredstva za to, — no nekaj jih je vže. Sem spada pridelovanje lanu, pridelovanje prediva in tkanje, napravljanje raznih, sadnih in zeleniščnih konzerv, košarstvo z vr-

borejo, pridelovanje užitnih gob (šampinjonov) in podobno.

Vender pa so ti pripomočki, dasi precej številni v svojem številu vender omejeni in ako bi vsi začeli delati konserve, gojiti vrbe za koše in pridelovati lan, bi prišli kmalu tudi ti sedaj še obračunani obrti tako ob ceno, da bi jim morali obrniti hrbet. Način, kakor ga imajo veliki ameriški farmovci in angležki bogati graščaki, da si najamejo samo za gotovo dobo večje število delavcev, takoimenovano trampovstvo bi se dalo izpeljati le na veleposestvih. Sicer pa je ta zistem tudi čisto tuj družabnemu značaju kmetijstva, ki se nima kar samo kratko vprašati: kako dobim najbolj po ceni delavcev ampak tudi: kaj bo z ljudmi, ki mi po leti delajo, po zimi?

Dalje moramo priznati, da se kmetijski stroji pri nas še približno toliko ne poznajo, kakor po Nemškem in Francoskem rabijo in mislim, da imamo tudi v tem oziru še marsikak korak v pocenitev dela storiti in posebno danes, ko je obrestna mera za 1—2 % manjša od nekdanj, je najobširnejša uporaba strojev popolnoma opravičena. Tudi mislim, da se ima kolobarjenje tako uravnati, da omogoči gospodarjenje z manjšim delavskim aparatom. Zato posebno priporočamo sadeže, ki delo razdeljujejo, kakor n. pr. repico.

Drugo vprašanje pa je, kako se imamo zadržati nasproti delavcem ozir izplačevanja pri današnjih nizkih cenah vseh sadežev in drugih obrtnih izdelkov in pri nizki denarni vrednosti. To vprašanje se drugače glasi: ali bi ne bilo pametno preiti od izključnega denarnega plačevanja zadnjih let zopet polagoma k plačevanju v naturalijah ali kmetijskih pridelkih? Temu vprašanju moramo iz stališča gospodarja in delavca odločno pritrditi.

Tudi s tako zvanim akordnim delom so dajo ob pomanjkanju delavcev prihraniti še marsikaki stroški za ročno delo, če tudi se pri akordu vse opravi le bolj površno.

Ko smo tako premislili, kaj bi se dalo prihraniti pri ročnem delu, se obrnimo k drugemu poglavju, k izkoriščanju našega polja, kjer zopet igra najvažnejšo ulogo kolobarjenje. To je podlaga vsega gospodarstva in ni ravno igrača, določiti za dane razmere, — kamor poleg lege in višine kraja, poleg cene in prodajanja pridelkov in mnogih drugih okoliščin spada tudi osebnost posestnikova — pravilno kolobarjenje. Za danes nas zanima kolobarjenje le v toliko, v kolikor vplivajo nanje pale cene kmetijskih pridelkov in zvišani proizvodni stroški.

Najpreje nam da misliti tole dejstvo: Ako opazujemo dve gospodarstvi, prvo je večja kmetija s starim tripoljnim gospodarstvom, drugo pa je graščina z moderno urejenim kolobarjenjem, se lahko prepričamo, da graščak, ki potrebuje veliko vozne moči in ročnega dela, slabše izhaja, nego kmet s svojim starodavnim načinom gospodarstva. Res, da je bilo tripoljsko gospodarstvo v času, ko so imeli kmetijski pridelki lepe cene, čisto zagrešeno, toda v sedanjih okoliščinah je za obstoj kmetijstva skoro blagoslov in da bi ne imel naš kmet trde glave za dobro, kakor tudi za slabo, bi bil težko prebolel strašne udarce, ki so ga zadevali cela desetletja.

Tako pa vidimo, da kmečki posestnik, pri za $\frac{1}{4}$ višji cení zemljišča, četudi nima tako dobre živine v hlevu, kljub temu, da njegovo zemljišče ne ve kaj prida o drenaži, vender, vsaj deloma, bolje izhaja, nego na večjih posestvih, kjer se pri vseh intenzivnih gospodarstvih najemniki pri- tožujejo in to po pravici.

To prihaja deloma od tod, ker veleposestnik ne more vsega tako

pregledati in nadzorovati, kakor mali posestnik in drugič od tod, ker ima veleposestnik poleg posebnih stroškov za razne sadeže še jako velike splošne izdatke, ki so pri bolj ekstenzivnem gospodarstvu znatno manjši. Splošno lahko rečemo: Intenzivna gospodarstva naj si stavijo za cilj upeljati polagoma ekstenzivnejše kolobarjenje, to ekstenzivnejše kolobarjenje pa naj se ozir gnojenja in obdelovanja intenzivnejše upravlja.

Za kmetovalce važen razglas c. kr. vojaške oskrbovalnice.

1.) C. in kr. vojaška oskrbovalnica v Ljubljani (Franc Jožefova cesta št. 2) kupi meseca avgusta 1901 od kmetovalcev in njih družb 150 q rži in 200 q ovsa.

2.) Pridelki, ki so naprodaj, morajo biti od zadnje žetve, popolnoma zreli, suhi in zdravi, potem morajo biti primerno debelega, trdega in kolikor mogoče enakega zrnja. Biti pa morajo tudi do malega popolnoma čisti plevelnega in drugega semenja, potem popolnoma brez mrčesov (žitnih moljev itd.) in ne smejo imeti nikake žitne bolezni. Kamenčki, prsteni ali ilnati koščeki smejo biti notri le posamezni. Primeskov in smetij ne sme biti v rži nad 2,5, v ovsu ne nad 3,5 % teže. Tehtati mora 1 hektoliter rži vsaj 69 kg in 1 hektoliter ovsa vsaj 41 kg.

3.) Pridelke označene dobrote lahko ponudi vsak kmetovalec (vsaka zadruga) v poljubni množini pismeno*) ali ustno vojaški oskrbovalnici v Ljubljani od 3. avgusta t. l. naprej. Predložiti pa je treba vzorec težak kaka 2 kg.

Če pridelkov, ki jih ima kdo naprodaj, ni 100 g, potem jih prodajalec na svojo odgovornost — če bi se mu namreč zaradi nezadostne dobrote ali zaradi previsoke cene ne odkupili — lahko pripelje v vojaško oskrbovalnico tudi od

3. avgusta t. l. naprej tržne dni, v sredo in soboto od osmih do enajstih dopoldne. V tem slučaju se voz zapelje pred glavna vrata pri oskrbovalnici (Franc Jožefova cesta št. 2) in voznik pove nadzorujočemu vojaku, ki stoji pred vrati, da je pripeljal blago, in vojak naznani to dalje. Oziralo se bo v prvi vrsti na ponudbe malih in srednjih posestnikov.

4.) Vsak posamezen ponudnik, katerega oskrbovalnica še ne pozna kot pridelovalca, mora dokazati, približno koliko žita sam prideluje. Dokaže se s spričevali, katere kmetovalcem, udom kmetijskih društev, dajo ta društva, drugim pa politična oblast, izjemoma županstva. To pa za ponudnika lahko tudi osebno dokaže kak zaupnik kmetijskega društva (zadruge). Če kmetijska društva (zadruge) sama ponudijo pridelke v nakup, se morajo njih zastopniki izkazati, da so res poblašeni v zastopanje.

5.) Če se ponujana žita spoznajo za dobra, se zanja, kakor je blago, — boljše ali slabše — prosto kakor na trgu dogovori cena v meji tedanjih tržnih in borznih cen ter se takoj izplača, ko se kupljeno blago izloži (odda).

6.) Blago naj se navadno ponudi, da se dostavi v oskrbovalnico (skladišče) vendar se tudi lahko ponudi „prosto železniške (ladijske) prevoznine“ na postajo oskrbovališča. Prodano blago je oddati takoj, vsekakor pa v 6 dneh.

7. Če bi se to kupovanje ustavilo, v slučaju, da bi potreščine že bile pokrite, se to posebej naznani. Prav tako pa se bode od meseca do meseca posebej naznanjalo, da se to prosto kupovanje nadaljuje, ter se bo na kratko sklicevalo na ta razglas in se bo naznanjalo, koliko blaga se je dotični mesec kupilo.

8.) Natančna ustna pojasnila o tem, kakšno mora blago biti

ter kako je postopati pri oddaji, daje radovoljno oskrbovalnica v delavnikih ob uradnih urah dopoldne od osmih do dvanajstih.

Ljubljana, 1. avgusta 1901.

C. in kr. vojaška oskrbovalnica v Ljubljani.

Stročji fižol za zimo.

Skoro vsakdo, če smem soditi po sebi, ima rad sveži stročji fižol bodisi pražen ali mrzel na kisu ali drugače pripravljen. Manj znano bi utegnili biti našim cenjenim gospodinjam (tudi tem velja „Nar. Gospodar“, ko nimajo drugega strokovnega lista), da se da stročji fižol prihraniti tudi za zimo na prav priprost in ceni način, ki ga lahko izvrši vsaka slovenska gospodinja.

Zeleno, ne še trdo in žilasto stročje se potrga, s posebnim strojem ali navadnim nožem fino zreže s soljo premeša in pusti tako 1, k večjemu 2 uri, da se dobro navzame slani; potem se v lonec — kamnit ali drugačen — z lesenim tolkačem dobro natlači in mej vsake 2—3 prste debelo lego se potrese čisto na drobno nekaj soli. Ko je lonec poln, pride na vrh še nekaj soli. Skupaj se potrebuje na 15 funtov fižola $\frac{1}{2}$ funta soli.

Nad tako zadelan fižol se pregrne nov, platnen prt v vodi namočen, nanj pride krožnik ali nekaj deščic, ki se prilegajo in na to čisto umit težak kamen, da fižol pod pritiskom leži in da solna voda, ki izhaja iz stročja stoji na vrhu.

Vsa stvar je torej čisto slična ohranjevanju kislega zelja. Lonec se shrani na hladnem kraju.

Kadar hočemo imeti po zimi na mizi priljubljeno prikuho, izperemo stročje z vodo, preslano vodo pa odlijemo. —l—

Deželni odbor

bo letošnjo jesen oddajal bike plemenjake cikaste (Pincgavske-Belanske) in sive (Muricodolske-Mu-

*) Pismeno ponudbo je treba kolekovati s kolekom za 1 krono.

riške) pasme proti polovični nakupni ceni pod običajnimi pogoji in sicer v prvi vrsti občinam, potem pa tudi zasebnim živinorejcem.

Prošnje so vložiti do 9. septembra t. l. deželnemu odboru v Ljubljani ter jim je priložiti znesek 20 K kot vadij.

Pomota.

V zadnji številki našega lista prišle so, kar je itak vsak čitatelj takoj sam opazil, vsled tiskarske pomote, razprave o mlekarstvu pod naslov „Vinogradništvo in vinarstvo“.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 84.: A. Iv. v B. Imam travnik, na katerem v deževnem vremenu vedno voda stoji. Travniki imata talno lego, da ne morem vode odpejljati. Krme pridelam na njem zelo malo in še tista je slaba. S katerimi travniškimi semeni bi zgoštil travniško rušo in s katerimi gnojili bi zboljšal rast?

Odgovor 84.: Pridelek na travnikih se izdatno zboljša, ako se posejejo dobra travnata semena in pognoji z umetnimi gnojili. Za zgoščenje travnikov se priporočajo in sicer za 1 oral:

6.5 kg pasje trave	à 1.50-1.80 K	9.75 K
1.6 „ mačjega repa	à 0.60 K	0.96 „
0.5 „ grebenice	à 2.20 K	1.10 „
0.4 „ travniške latovke	à 1.60 K	0.64 „
0.3 „ šapulje	à 1.50 K	0.45 „
0.5 „ švedske detelje	à 1.60 K	0.80 „

13.70 K

Za 1 mernik prostora bi stalo posevanje travnih semen 2.28 K. — Kot gnojilo naj se vzame za 1 oral 200—300 kg žlindre in 100 kg kalijeve soli, ki naj se potrosite bodisi v jeseni ali zgodaj spomladi, samo travnik se mora dobro prebrani, da se gnojilo dobro s prstjo zmeša in je nevarnost izključena, da bi voda gnojilo odvezla.

Vprašanje 85.: F. K. v Šk. L. Ali bi mi kazalo deteljo, ki je že sedaj nekoko naležana, za seme obdržati?

Odgovor 85.: Kakor poležena pšenica ali rž ni dobra za dajanje, isto tako je tudi detelja. Bolje je, deteljo za krmo spraviti in si raje seme kupiti, ker se je itak veliko ne potrebuje za eno posestvo.

Slovstvo.

Umno kletarstvo.

Bliža se za vinogradnika naj-srečnejši čas, namreč trgateg. Ker je vinska trta letos skoro povsod dobro obrodila in ker je vsled ugodnega vremena pričakovati, da grozdje dobro in enakomerno dozori, da se bode torej pridelala izvrstna vinska kapljica, je pač skrb vsakega umnega vinogradnika, da s svojim, z velikim naporom pridobljenim pridelkom, tudi pravilno ravna, ako ga hoče hitro in dobro v denar spraviti.

Da se pa največ vinskega pridelka pokvari le vsled slabe posede, je vsakemu dobro znano; mnogo je pa tudi krivo površno ravnanje z grozdem pri trgatvi in pozneje še pri kipenju. Nepravilno napravljeno vino se le težko proda in vedno po nizkih, dandanašnjim stroškom nikakor primernih cenah.

Temu nedostatku se vsak vinogradnik izogne, če že od vsega začetka z vinom, oziroma že z grozdem in z moštom pravilno ravna, zato opozarjamo na knjižico „Umno kletarstvo“, katero je spisal deželni vinarski potovalni učitelj za Kranjsko gospod Fr. Gombač in katero je založil in izdal spomladi t. l. dež. odbor kranjski.

Ta poljudno pisana knjižica obsega vsa za malega vinščaka potrebna navodila z ozirom na najnovejše zahteve umnega kletarstva.

Dobiva se v knjigarnah, komad po 30 h, s pošto vred 38 h; 40 izvodov skupaj pa 8 K, s pošto 8 K 70 h; torej 20 h oziroma 21 h komad.

Istina je, da si vtegne marsikdo s temi vinarji prihraniti več sto kron.

Dobi se tudi še nekaj izvodov „Novega vinogradništva“ od istega pisatelja po 80 h s poštnino vred.

Obe knjigi priporočamo najtopleje.

Zadružna tiskarna pozivlje uljudno p. n. gospode in društva, katerim so se vposlale pristopnice, da kar najhitreje dpošljejo odgovor, kajti sicer bi se njihove želje več upoštevati ne moge.

»Gospodarska Zveza« ima v zalogi pravo japonsko ajdo, ter prosi pravočasnih naročil.

Tko želi, da svojo obitelj oskrbi pravim i naravskim dalmatinskim vinom, neka se obrati na podpisanog Juraj Gamulin, Jelsa — otok Hvar, Dalmacija.

Hranilnica in posojilnica v Marezigah pri Kopru

ima mnogo pristnega črnega vina liter od 18 do 24 kr. in Refoska liter od 25 do 35 kr., prosto postaja Trst ter vabi konsumente za nakup.

Priporoča se: Vzajemna zavarovalnica proti požarnim škodam in poškodbam zvonov.

Edini domači zavod te stroke: Ljubljana, Medjatova hiša.

Kmetijsko društvo v Vipavi

ima na prodaj

cepljene trte

na ameriški podlagi Portalis požlahtnjene kraljevine, ital. rizling, španjol, pinelo in rulanec po 14 vinarjev komad,

Kmetijsko društvo v Vipavi

oskrbuje svojim članom:

1.) Vse potrebščine za vinogradništvo: žveplo, galico, gumico, škropilnice, cepilno orodje, orodje in stroje za kmetijstvo, dalje vsakovrstna semena in umetna gnojila.

2.) Pridelke t. j. vino kolikor možno razprodaja ter vabi p. n. kupce v nakup vina, ter opozarja na izpremenjeni razglas med inserati.

Motor na bencin

stanoviten za 8 konjskih sil, s dinamom strojem vred, skoro čisto nov, je za nizko ceno na prodaj. Natančneje se izve v zalogi kmetijskih strojev inženirja Matheo Quinz, Dunaj 3/2. Obere Weissgärberstrasse 14.

Kmetijsko društvo v Gorjah pri Bledu na Gorenjskem

ima na prodaj železne izdelke kakor: sekire, krampe, capine, lopate, živinske zvonce prav lične in dr.

18 lepih jorkširskih prascev

ima na prodaj Matija Vidmar, posestnik v St. Jurji pri Kranji.

Prva jugoslovanska tovarna za kavine surogate, figovo in sladno kavo v Ljubljani se je otvorila.

To važno narodno podjetje gošpada Ivana Jebačina, trgovca, tovarnarja in zalagatelja kavinih primesi v prid družbe sv. Cirila in Metoda je blagoslovil družbin prvomestnik, preč. g. mons. Tomo Zupan. Vsak Slovenec mora najiskreneje pozdravljati to novo tovarno, ker je zadelala precejšnjo vrzel na polju narodne obrtnosti in bo dajala zaslužek le domačinom. Če pripomnimo, da se samo na Kranjskem vsako leto porabi 300 vagonov kavine primesi (cikorije), ki dohaja večinoma iz drugih dežel, kjer ostaja dobiček in kamor se plačuje delo izdelovanja, bo vsakteremu jasno, da gre mnogo našega denarja v žep tujemu podjetniku mimo domačih, dela pogrešajočih rok. Z domačim podjetjem pa se koristi tudi družbi sv. Cirila in Metoda. Ta bi dobivala od zgoraj navedene letne množine po 30.000 gld. ali 60.000 kron letne podpore samo s Kranjskega; približne dohodke pa bi dajale ostale slovenske dežele. Tu in v drugih predmetih, ki se izdajajo v družbin prid, je skrit velik naroden zaklad. Slovensko rodoljubje! Sezaj po njem, polagaj ga na domovinski altar! In s takimi sredstvi razvilo bi se naše šolstvo ob jezikovnih mejah tako, kakor si je najrodoljubnejše slovensko srce le želeli more. Ko še omenjamo, da je gosp. Iv. Jebačin povodom blagoslovljenja svoje tovarne še daroval družbi sv. Cirila in Metoda 400 kron, izrekamo obenem domoljubno prošnjo: Slovenke in Slovenci! Rabite, zahtevajte, priporočajte vselej in povsod le te izborne izdelke domače industrije v čast in ponos slovenskemu imenu, v korist slovenskega dela in v prosep vseslovenske šolske družbe.

Sejmi.

Na Kranjskem:

11. avgusta	v Senožečah.
14. "	v Leskovcu.
15. "	v Fari pri Kočevju.
16. "	pri sv. Roku pri Mokronogu (Krški kant.), v Ložu, na Vačah, v Hotavljah, Šmariji, Planini, v Trebnjem in v Cerkljah.
17. "	v spod. Idriji in Svirci, v Mokronogu.
20. "	v Melliki, v Zatičini.
24. "	v Postojni, Št. Jerneji, Kočevji, Loki in Kamniku.
25. "	v Ambrusu za blago in živino, v Št. Vidu (na Blokah).
26. "	v Št. Vidu (na Blokah).
27. "	v Novem mestu, v Moravčah.
28. "	v Strugah pri Cirknici.
29. "	na Dobravi.
31. "	v Krškem.
1. septembra	v Radečah, na Skarucini, v Višnji gori.
2. "	v Vipavi, na Planini pri Črnomlju, v Premu.
4. "	v Preski pri Medvodah.
7. "	v Zagradcu, Fužinah, na Veseli gori in pri Rakovniku.
9. "	v Čermošnjicah, v Lukovcu, v Vrhju (Idrijski kant.), v Bušeti vasi, v Vel. Laščah, v Ljubljani, Črnem vrhu, v Št. Vidu pri Zatičini in v Laškem potoku.
10. "	v Šmartnem pri Litiji (za živino).

Na Štajerskem:

12. avgusta	v Mureki.
15. "	pri Mariji v Jarenini.
16. "	v Lembahu, v Mozirji, Soseski, pri sv. Roki (pri Ptuj), pri sv. Trojici (v Goricah), v Sevnici (na Savi).
17. "	v Kapeli pri Brežicah.
19. "	na Pilštajnu v Setalih, pri M. Božji (v Pušavi), v Št. Jakobu pri Kalubji.
24. "	pri M. Božji (v Pušavi), v Arnužu, Bistrici, Rogatecu, Središči, Velenji, na Tinskem.
26. "	v Št. Jerneji, Ljubnem.
28. "	v Celji in pri Sv. Trojici (v Goricah).
29. "	na Muti, v Poličanah, Žavcu in pri sv. Filipu v Veračah.
30. "	na Hajdini.
31. "	v Planini.
2. septembra	v Zrežah, pri sv. Lorencu v Prežin, v Mozirji.
4. "	v Št. Ilji in pri sveti Rozaliji.

6. septembra	pri Sv. Vidu (blizu Ptuja).
7. "	v Kozjem, pri sv. Petru na Gori, v Slivnici (okraj Maribor), sveti Jederti
9. "	v Rušah.

Na Koroškem:

11. avgusta	v Beljaku, v Št. Lenardu in v Strasberzi.
20. "	v Frižah.
25. "	v Lavamintu in v nemškem Pliberku.
28. "	v Št. Andreju.
2. septembra	v Pliberku.
9. "	v star. Dvoru, v Jezeru (Kopelsk. k.) za živino in blago.

Na Primorskem:

5. do 29. avgusta	v Vidmu (v Furlaniji).
16. avgusta	v Gorici, Št. Lenardu pod Ottano (Vid. del.) in v Reziji.
24. "	v Gorici (14 dni).
28. "	v Štanjelu (Vid. del.).
1. septembra	v Boljunci, v Gradiški in v Suti ali sv. Tilihi, v Isoli za lesnino.
2. "	v Karminu (3 dni).
4. "	v Kobaridu za blago in živino, v Katiču, v Pesji vesi in v Pontebli.

Trgovina in obrt.

Trgovina.

Novi carinski tarif nemški.

Nemčija namerava izdatno povišati carino na uvoz osobito kmetijskih produktov, tako da bi izvoz teh produktov iz Avstrije zelo trpel in bi vsled tega seveda tudi trgovina bila hudo zadeta. Povišati nameravajo carino, kolikor je do sedaj znano, pri: rži za 1½ marke; pšenici za 2 marki, ječmenu za 1 marko, ovsu za 2.2 marki, govedih pri komadu za 16 mark, teletih pri komadu za 10 mark, prašičih pri komadu za 5 mark, govejem mesu od meterskega stota za 15 mark, svinjini za 18 mark pri meterskem stotu, surovem maslu od met. stota za 14 mark, siru za 10 mark, jajcih za 4 marke od met. stota. Zelo hudo prizadeta bi bila osobito trgovina z lesom, ker namerava Nemčija povišati za žagan les carino od 80 na 125 mark.

Povišek je torej povsod zelo velik in želeti bi bilo, da se našim državnikom posreči, odvrniti to naši trgovini pretečo nevarnost.

Trgovina z Egiptom.

Avstrijski izvoz v Egipt povzdignil se je v letu 1900 za 23 odstotkov. Omeniti je osobito, kar je tudi za slovenske dežele važno, da je avstrijska industrija s pohištvom pridobila si v velikej meri trg v Egiptu, ter zelo izpodrinila angleško industrijo v tej stroki. Tudi piva se je 1900 okolo 10 tisoč sodčkov več iz Avstrije v Egipt upeljalo kot leta 1899, dočim se je izvoz piva v steklenicah zmanjšal.

Obrt.

Naknadno obdačenje žganja.

Temeljem člena II. zakona z dne 8. julija 1901 [podvržene so vse žgane alkoholične tekočine v vseh v državnem zboru zastopanih kraljestvih in deželah naknadnemu obdačenju v izmeri 20 h od hektoliterske stopinje alkohola. Finančne oblasti bodo razpošiljale prizadetim blankete za prijavo zaloge žganja, vendar kdor od oblasti ne bi dobil blanketa, ni opravičen opustiti prijave. Vsak lahko na zahtevanje dobi blanket pri dotičnem oddelku finančne straže. Ako vsa množina žgane pijače, katero ima prijavi podvrženi, ne preseza petih hektolitrov, ni treba v prijavi navajati, koliko

hektoliterskih stopinj alkohola ima dotična pijača. Navesti pa seveda treba množino oziroma izrečno povedati, da množina ne preseza petih hektolitrov. Istotako ni treba navajati vsebine alkohola pri žganih pijačah, ki se prodajajo v trgovini v navadnih zaprtih steklenicah, pri likerjih, esencah, parfimerijah, zdravilih in ekstraktih.

Frizerji za razširjenje nedeljskega počitka.

Pred kratkim vršil se je na Dunaju dobro obiskan shod frizerskih pomočnikov, ki je sklenil energično potezati se za nedeljski počitek in sicer za počitek pričenši vsaj z 12 uro popoldne.

ZADRUGA

Rak — rana našega narodnega gospodarstva.

(Poleg naukov dra. Vilj. Neuratha, prof. na c. kr. visoki šoli za kmetijstvo priobčil Posavljčan).
(Nadaljevanje.)

Kako so različno misleči možje stali nasproti tej prikazni, nam dokažejo sledeče vrstice:

Angleški lord Landerdale je videl v tem načinu cenitve grozno protislovje mej interesi posamnikov, ki težijo za tem, pridobiti več in več menjalne vrednosti in mej interesi celega naroda, katerega blagostanje se množi s pomnoževanjem dobrin samih. Sismondi je menil, da se ta neumna uganjka težko ali pa sploh ne dá razvozlati.

Poudarjal pa je, da mora ravno to protislovje biti glavni vrelec našega družabno-gospodarskega trpljenja, vzrok perijodičnih kriz, moralne konkurence, carinskih in trgovinskih vojska, ljutega boja med delom in kapitalom, razdrobitve stanu malega obrtnika in kmetovalca, kakor tudi vzrok brezdelnosti in bede širnih ljudskih slojev v bogatih obrtnih deželah. Prudon je govoril, da ob-

stoji neka antinomija t. j. nek zakon notranjega protislovja mej menjalno in porabno vrednostjo in je bil v začetku — namreč v svojem spisu „Kaj je lastnina?“ — nagnjen k misli, da se da ona antinomija, in strašne nje posledice, ki jih izvaja Sismondi iz nje, odstraniti le s tem, ako se odpravi zasebno lastništvo na zemljišču in kapitalu.

Mnogo je narodnih gospodarjev, ki sicer pripoznajo, da je sedanji način cenitve blaga brezumen, ki pa v istem trenutku trdijo, da se ta nesmisel ne sme odstraniti toliko časa, dokler zahteva sveži in mogočni kulturni razvoj ohranitev zasebnega lastništva in določevanje cen po prostem sodelovanju ponudbe in povpraševanja.

Še drugi smatrajo oni globoko obžalovani način sedanje tvoritve cen kot popolnoma človeku prirojen in dušeslovno potreben, drugi zopet kot tak, ki se sicer prostemu, domačemu razumu ustavlja, ki je pa vendar popolnoma smotren, izvirajoč iz pravega naravnega nagona.

Preiskavanja prerano zamrlega dr. Viljem Neuratha (umrl je 9. marcija letošnjega leta kot profesor narodnega gospodarstva na c. kr. visoki šoli za poljedelstvo na Dunaju) pa nam podajajo bistveno drugačen rezultat, ki ga v sledečem kratko zarišemo.

Niti zasebno lastništvo zemljišča in kapitala in določevanje cen po ponudbi in po vpraševanju, niti katerakoli neizpremenljiva dušeslovna nujnost ali kak namenu primeren nagon ni vzrok one tvorbe cen, vsled katere se pri neki gotovi množini blaga, samo zato, ker je zaloga večja, dobi manjša skupna cena zanjo, nego za manjšo množino blaga. Ako bi — pravi ranjki dr. Neurath — ako bi prodajalci blaga na eni in ravno tako kupovalci blaga na drugi strani tvorili zvezo mej seboj in se potem — po svojih zastopnikih — mej seboj pogajali za ceno cele zaloge ali celega letnega dodatka, potem bi tudi ona nesmisel cenotvorbe in cenitve blaga sama od sebe zginila, oziroma se umaknila popolnoma na-

naravnemu stanju, ne da bi morali pri tem biti ljudje drugačni kot so danes.

Pomislimo samo to-le:

Vzemimo, da bi združeni prodajalci ali proizvajalci prišli v položaj — bodisi vsled dobre letine, naravnega bogastva ali vsled napredka v znanosti, tehniki in prometu — da bi mogli pri enako velikih, ali vsaj neznatno večjih proizvodnih troških neke vrste blaga n. pr. žita, surovin, petroleja itd., na leto za eno tretjino več nego doslej postaviti na trg in ponuditi odjemalcem.

Ti možje bi, če bi bila tako urejena družba, kot si jo mislimo mi, šli in poslali voditeljem in načelnikom združenih kupovalcev in konsumentov temu-le podobno sporočilo:

Visoko spoštovano vodstvo
kupovalcev!

„Mi smo Vam zadnja leta tega in tega blaga dodavali po 100 količin ali mer, in Vi ste nam za to plačevali po 100 količin ali utežov srebra, ker se Vaš položaj ni izpremenil, bi nam Vi tudi letos — kakor si lahko mislimo — za enako veliko množino tega blaga enako veliko plačali. Mi smo pa letos v prijetnem položaju, da Vam namesto 100, lahko damo 133 mer blaga, torej za $\frac{1}{3}$ več od lani. Vprašamo Vas uljudno: Koliko nam hočete dati za to za eno tretjino večjo množino blaga skupaj?“

V stolnem mestu... 19.7.

Načelnštvo zveznih
prodajalcev.

Kdo bi si neki mogel domisljati, da bi zjedineni kupci ali konsumentje dali odgovor, kakor se to — po Kingovem zakonu — godi dandanes? Ali bi mar združeni konsumentje rekli: Za 100 mer blaga — recimo olja ali vina ali soli ali kruha ali mesa — smo Vam dajali res skupno svoto 100 srebrnikov, za 133 mer pa Vam damo skupno samo 50 srebrnikov, ali samo 60,

samo 70, samo 80, samo 90, na vsak način pa manj kakor za 100 mer blaga? Kaj še! Temveč, ako bi načelnštvo združenih kupovalcev pismeno vprašalo svoje člane, bi se pokazalo, da bi razne skupine kupovalcev dale tale odgovor:

Neka skupina poreče, da za 100 mer blaga — n. pr. petroleja — da sicer 100 srebrnikov, za 133 mer pa more dati le, jedni 120, drugi 110, še drugi 105 tolarjev. Neka druga skupina pa da na znanje, da bi sicer 133 mer blaga prav lahko porabila, toda da ni v stani dati zanje več nego 100 tolarjev. Slednjič bi prišli tudi še do skupine bogatinov, ki sploh ne potrebujejo nobenega blaga v večji meri, ker so si uže doslej privoščili vsega do sita. Toda pod milim Bogom bi ne našli čudakov, kot smo udje sedanje družbe, ki bi odgovorili, da za 100 mer blaga sicer radi dajo po 100 denarjev zlata ali srebra, za letnih 133 mer, ki bi jih krvavo potrebovali, pa niso voljni skupno dati več nego samo 50 ali 60 tolarjev ali tudi več, nikakor pa ne toliko kot za 100 mer.

Zjedinjeno postopanje kupovalcev in enkratno pobotanje oceni cele letne davke, mesto dosedanjega vsakokratnega, tako zopernega „glihanja“, (kjer se večkrat sitna ženska puli za eno zelenkasto marelico, ki jih je sedem za 1 kr.) ima torej skoro čarovniško moč v dobrem smislu. Pa zakaj?

Ako ljudje nastopajo pri kupovanju posamezno in svoje nakupovanje še drobe, potem 1. ne vidijo jasno, kaj prav za prav hočejo in delajo in 2. tudi ni v njihovi moči, da bi to, kar so spoznali za pravo, izvršili. Ljudje mislijo, da so Bog ve kako ekonomski in da skrbje le za svojo lastno korist, ako v vsakem posameznem slučaju kolikor moč po ceni kupijo ali če za blago

dado kolikor moč malo denarja. Reveži ne zapazijo, da se pri tem tlačenju cen bližajo neki osodepolni škrlini, ki njim samim vže prav neposredno škoduje, mesto da bi jim koristila. Kakor od slepote zadeti ne zapazijo, da s tem ako namreč za večjo množino blaga samo zato ker je večji, skupno plačajo menj — prodajalca oziroma producenta za njegovo dobroto kaznujejo, da mnogokrat celo gospodarski uničijo in ga torej prisilijo naravine darove, izdelke človeških rok in mnogo dobrin uničiti, razne vire dobrot zamašiti, ki bi sicer njim konsumentom služile in njim koristile.

Konsumentom ali kupovalcem ostane dalje pri sedanjem raztroskanim postopanju lahko prikrito, da tako brezumno tlačenje cen mnogokrat njim samim uničuje dohodke in dohodninske vire. Večina konsumentov — skoro vsi izvzemši one, ki dobivajo od finančijelno dobro stoječih držav stalne plače ali ki režejo kupone — so ja sami tudi prodajalci ali producentje ali so vsaj v svoji pridobnini ali v svojem preskrbljenju odvisni od raznih obrtij, podjetij in produktivnih zavodov. Ako se dvigne proizvodjanje, ako se promet in kupčija poživita, tedaj je tudi povpraševanje po raznih stvarih, delih in službah živahnejše, vsled tega so tudi zaslužki boljši, pridobnina in dohodki skoro vseh konsumentov se zvikšajo.

Ako pa proizvodjanje, promet in kupčija zastajajo in so podjetniki prisiljeni, mnogo obrtov omejiti ali celo ustaviti, ker jih ljudstvo — n. pr. z veliko prenizkimi cenami za blago, — za njihovo pridnost ne obdaruje, ampak zelo trdo, večkrat s popolnim njihovim uničenjem kaznuje, potem je jasno, da tudi konsumente zadene nekoliko udarcev, ker se jim pridobnina in dohodki zmanjšajo.

Ako se konsumentje veselijo vsakega, še tako močnega padanja cen in še sami pomagajo tlačiti

cene, brez ozira na ono mejo, kjer ima to tlačanje cen za posledico uničevanje blaga in omejitev konsuma in proizvajanja in z njima vred zmanjšanje njih lastnih dohodkov, tedaj so podobni bedastemu človeku, ki se na vse grlo smeji in še sam pomaga žagati vejo, na kateri sedi. Ta slepota in nezmožnost zlu odpomoči pa izgine v trenutku, ko začno konsumentje nastopati skupno in zjedinjeno s producenti, ko svojih gospodarskih operacij ne drobijo več v same trske, ampak — kakor je to edino stvari primerno — ravnaajo kot udje ene organične celote. Popreje slepi in v verigah, vidijo sedaj jasno in se prosto gibljejo pri svojih gospodarskih operacijah.

Ako bi — kakor mi zahtevamo — napravili cel zistem ali celo omrežje sodeležniških zadrug in bi potem vsakdo dobival svojo plačo in dohodke v obliki kvotalnega deleža — ali recimo dividende — in se tako vdeleževal dobička pri raznih podjetjih, potem bi zveza vseh prodajalnih zadrug zvezi kupovalcev ali konsumentov lahko s številkami — če tudi le približno — dokazala, za koliko so se povečali dohodki vsake skupine konsumentov vsled tega, ker mesto 100 mer blaga za 100 srebrnikov raje odjemljejo 133 mer za 100 ali 120 tolarjev. Vsaj bi producentje čisto lahko preračunali, za koliko se pri večji oddaji blaga zvikša celotna dividenda raznih podjetij.

Te zveze, ki obstoje mej neko gotovo stopinjo znižanih cen za blago in mej uničevanjem dohodkov in blagostanja, te zveze posameznik sploh ne more spoznati ali vsaj težko. Pa če bi tudi posamniki prodrli celi zadevi do dna, vender ne morejo sami in osamljeni nič pomagati.

O da, resničen je pregovor: Neosloga tlači, čegar posledice cela naša družba tako britko skuša; pri ravnanju po geslu

„vsak zase, Bog pa za vse“ — čegar drugi del radi priznavamo, in tudi prvi del v raznih slučajih — ravnanje po tem nesrečnem geslu v narodnem gospodarstvu oropa celo največje bistroute in ljubitelje človeštva zmožnosti in svobode, pospeševati ono, kar bi bilo njim samim in drugim brez vsakih žrtev v veliko in trajno korist. Zato je le predsodek in babjeverstvo, istovetiti needinost in osamljenost s svobodo. Razdrobljenost je tu veliko več vzrok suženjstva, ohromenja in verig, dočim prinaša urejeno in zjedinjeno — združeno — postopanje, po načelu „vsi za enega, eden za vse“ šele luč in pravo svobodo. (Dalje prih.)

Zvezina naznanila.

Legitimacije.

Slavnim zadrugam častitim trgovskim, obrtnim in rednim članom, vljudno naznanjamo, da so se sedaj za vse vplačane deleže doposlale članom deležne listine oziroma legitimacije. Ako bi kdo iz kateregakoli vzroka ne bil prejel prejel legitimacije, prosimo, da nam to naznani, na kar mu dopošljemo duplikat.

Letni prispevki.

Prosimo vse častite člane, kateri, še niso rednega letnega prispevka 2 krone za letos plačali, da to nemudoma storijo, ker drugače po § 11. združinskih pravil zapade njihov delež v korist zadruge.

Letna poročila.

Slavne hranilnice in zadruge, katere nam še niso doposlale letnih poročil (letnih računov) za leto 1900 prosimo, da nam jih nemudoma dopošljejo.

Denarni promet hranilnic in posojilnic.

V mesecu aprilu 1901:

Hranilnica in posojilnica v Cerkljah: za 6 mesecev. Prejemki 18714 K 07 h, izdatki 18658 K 05 h, denarni promet 37372 K

12 h, prejete hranilne vloge 9794 K 72 h, izplačane hranilne vloge 6225 K 53 h, dana posojila 10646 K — h, vrnena posojila 4452 K.

Hranilnica in posojilnica pri Sv. Jurju ob južni železnici: Prejemki 6274 K 44 h, izdatki 5095 K — h, denarni promet 11369 K 44 h, prejete hranilne vloge 2081 K — h, izplačane hranilne vloge 20 K — h, dana posojila 1575 K.

V mesecu maju 1901:

Hranilnica in posojilnica St. Jurij pri Kranju: Prejemki 7161 K 58 h, izdatki 7100 K 12 h, denarni promet 14261 K 70 h, prejete hranilne vloge 1774 K — h, izplačane hranilne vloge 4600 K — h, dana posojila 2480 K, vrnena posojila 200 K.

Hranilnica in posojilnica pri Sv. Jurju ob južni železnici: Prejemki 12270 K 87 h, izdatki 9246 K 85 h, denarni promet 21517 K 72 h, prejete hranilne vloge 8935 K, izplačane hranilne vloge 2102 K — h, dana posojila 4100 K, vrnena posojila 20 K.

Hranilnica in posojilnica v Rovtjah: Prejemki 3982 K 08 h, izdatki 3714 K 41 h, denarni promet 7696 K 49 h, prejete hranilne vloge 516 K, izplačane hranilne vloge 2167 K 34 h, dana posojila 1529 K 65 h, vrnena posojila 2629 K 65 h.

V mesecu juniju 1901:

Hranilnica in posojilnica St. Jurij pri Kranju: Prejemki 4874 K 22 h, izdatki 4702 K 97 h, denarni promet 9577 K 19 h, prejete hranilne vloge 1853 K, izplačane hranilne vloge 2065 K — h, dana posojila 2620 K — h, vrnena posojila 280 K.

Hranilnica in posojilnica pri Sv. Jurju ob južni železnici: Prejemki 7329 K 07 h, izdatki 5463 K 11 h, denarni promet 12792 K 18 h, prejete hranilne vloge 3160 K, izplačane hranilne vloge 16 K — h, dana posojila 3440 K.

Hranilnica in posojilnica v Rovtjah: Prejemki 2699 K 39 h, izdatki 1409 K 73 h, denarni promet 4109 K 12 h, prejete hranilne vloge 1124 K 23 h, izplačane hranilne vloge 633 K 27 h, dana posojila 658 K 80 h, vrnena posojila 1098 K.

V mesecu juliju:

Hranilnica in posojilnica v Selcih pri Škofji Loki: Prejemki 11486 K 72 h, izdatki 5202 K 20 h, denarni promet 16688 K 92 h, prejete hranilne vloge 3446 K 56 h, izplačane hranilne vloge 4254 K 24 h, dana posojila 920 K, vrnena posojila 600 K — h.

Hranilnica in posojilnica v Horjulu: Prejemki 10272 K 73 h, izdatki 10149 K 95 h, denarni promet 20422 K 68 h, prejete hranilne vloge 5271 K 08 h, izplačane hranilne vloge 2290 K 85 h, dana posojila 4394 K 55 h, vrnena posojila 4109 K 51 h.

Hranilnica in posojilnica v Rovtjah: Prejemki 3444 K 49 h, izdatki 2902 K 78 h, denarni promet 6347 K 27 h, prejete hranilne vloge 670 K, izplačane hranilne vloge 370 K 57 h, dana posojila 520 K, vrnena posojila 1080 K.

Hranilnica in posojilnica v Gorjah: Prejemki 24212 K 82 h, izdatki 22422 K 20 h, denarni promet 46635 K 02 h, prejete hranilne vloge 13759 K 62 h, izplačane hranilne vloge 3756 K 63 h, dana posojila 3628 K 93 h, vrnena posojila 2397 K 86 h.

Hranilnica in posojilnica v Tuničah: Prejemki 364 K 54 h, izdatki 140 K, denarni promet 504 K 54 h, prejete hranilne vloge 268 K, izplačane hranilne vloge 140 K.

Hranilnica in posojilnica v Črničah pri Gorici: Prejemki 6960 K 80 h, izdatki 6673 K 79 h, denarni promet 13634 K 59 h, prejete hranilne vloge 3970 K, izplačane hranilne vloge 1000 K, dana posojila 890 K, vrnena posojila 1490 K.

Hranilnica in posojilnica za farno občino Kamenje: Prejemki 1196 K 24 h, izdatki 1071 K 62 h, denarni promet 2267 K 86 h, prejete hranilne vloge 264 K, izplačane hranilne vloge — K, dana posojila 980 K, vrnena posojila 120 K.

Hranilnica in posojilnica v Crnem vrhu nad Idrijo: Prejemki 3404 K 59 h, izdatki 2168 K 94 h, denarni promet 5573 K 53 h, prejete hranilne vloge 1532 K, izplačane hranilne vloge 704 K 23 h, dana posojila 1338 K 25 h, vrnena posojila 770 K.

Hranilnica in posojilnica v Zgornji Besnici: Prejemki 735 K 01 h, izdatki 666 K 98 h, denarni promet 1401 K 99 h, prejete hranilne vloge 360 K, izplačane hranilne vloge 551 K 97 h, dana posojila 100 K, vrnena posojila 200 K.

Hranilnica in posojilnica na Vrhniki: Prejemki 20837 K 63 h, izdatki 17072 K 91 h, denarni promet 37910 K 54 h, prejete hranilne vloge 5337 K 61 h, izplačane hranilne vloge 670 K 40 h, dana posojila 12280 K, vrnena posojila — K.

Hranilnica in posojilnica v Trnovem: Prejemki 67880 K 91 h, izdatki 67090 K 44 h, denarni promet 134971 K 35 h, prejete hranilne vloge 7275 K 63 h, izplačane hranilne vloge 4327 K 58 h, dana posojila 62535 K 97 h, vrnena posojila 56915 K 97 h.

Hranilnica in posojilnica v Vipavi: Prejemki 31195 K 07 h, izdatki 31015 K 37 h, denarni promet 62210 K 44 h, prejete hranilne vloge 15815 K 97 h, izplačane hranilne vloge 2719 K 99 h, dana posojila 10664 K, vrnena posojila 6732 K.

Hranilnica in posojilnica v Srednjivasi: Prejemki 10089 K 47 h, izdatki 7663 K 03 h, denarni promet 17752 K 50 h, prejete hranilne vloge 4244 K, izplačane hranilne vloge 2886 K 57 h, dana posojila 2400 K, vrnena posojila 1750 K.

Hranilnica in posojilnica v Šturi: Prejemki 4995 K 63 h, izdatki 2831 K 69 h, denarni promet 7827 K 32 h, prejete hranilne vloge 1624 K, izplačane hranilne vloge 402 K 02 h, dana posojila 1123 K 18 h, vrnena posojila 830 K.

Hranilnica in posojilnica v Št. Janžu: Prejemki 4042 K 84 h, izdatki 2985 K 56 h, denarni promet 7028 K 40 h, prejete hranilne vloge 1362 K 80 h, izplačane hranilne vloge 1510 K, vrnena posojila 160 K.

Hranilnica in posojilnica v Rovih: Prejemki 3856 K 38 h, izdatki 2629 K 51 h, denarni promet 6485 K 89 h, prejete hranilne vloge 1910 K — h, izplačane hranilne vloge 1627 K 75 h, dana posojila 400 K, vrnena posojila 200 K.

Hranilnica in posojilnica v Tomaji: Prejemki 2095 K 13 h, izdatki 1718 K 50 h, denarni promet 3813 K 63 h, prejete hranilne vloge 782 K, izplačane hranilne vloge 200 K, dana posojila 1510 K, vrnena posojila 688 K.

Hranilnica in posojilnica v Trzinu: Prejemki 16155 K 74 h, izdatki 15338 K 34 h, denarni promet 31494 K 08 h, prejete hranilne vloge 7834 K 89 h, izplačane hranilne vloge 150 K, dana posojila 6200 K, vrnena posojila 870 K.

Vsaka gospodinja in mati

se mora blagrovati, katera rabi z ozirom na zdravje, varčnost in dobri okus Kathreiner-Kneippovo sladno kavo (pristno samo v znanih izvirnih zavitkih).

Velike belgijske, zajce 3 mesce stare, eden 6 K.

Št. Gothardske velike pse s kratko dlako eden po 40 K in psice po 10 K odda (123) 5-2

Janez Kranjc
Št. Ilj. — p. Velenje.

Najboljša uporaba mleka! Kar največ in najfinejšega surovega masla!

Le mogoče, če se mleku odvzame smetana po

Alfa - Separator - ju.

500 prvih priznanj; v Parizu 1900 „Grand Prix“. 1/4 milijona takih strojev v rabi! Se lahko prenaša na planino Vsi drugi stroji za mlekarstvo. Popolne oprave za dobivanje sirotke za roko in parno moč. Načrti, proračuni.

Akcijska družba Alfa-Separator,

(122) 13-4 Dunaj, XVI., Ganglbauergasse 29.

Ceniki, podučne brožure brezplačno.

C. kr. priv.

pred ognjem in tatovi varne

blagajne

prodaja najceneje dobro znana tovarna blagajnic

M. Adlersflügel

založnik Raiffeisnovih posojilnic

Dunaj, I., Franz Josephs-Quai št. 13.

(95) 24—15

Pozor! Gospodarji!

„Gloria“ redilna krma za konje, zabranjuje bolezn, vzdrži konje močne in iskre.

„Gloria“ začimba krma za govedo, pospešuje prebavljanje, čisti kri, zboljšuje in množi mleko.

„Gloria“ prašek za žrtje in pitanje svinj, povzročuje, da svinje rado jedo, da se nabira meso in mast.

„Gloria“ mlekarski prašek za krave, pospešuje izločenje mleka in odstranjuje napake mleka. — 1 veliki zavitek velja K 1-20, mali K 0-70, 5 kg v zavitu za poskus po pošti K 5— poslano z Dunaja.

Barteljevo klajno apno, neobhodno potreben dodatek h krmi za mlado, molzno in brejo živino, v služaju, da živina liže, da ima kostne bolezni itd. 5 kg za poskus K 2—, 100 kg K 22— z Dunaja.

Rusko patentovano mazilo za usnje po pol kg K 1-10, 1 kg K 2—, 5 kg K 8—.

Štedilni kolomaz, najfinjša kakovost, 5 kg K 1-40, 100 kg K 24—.

Navodilo brezplačno.

Miha Barthel & drug. Dunaj X.

(75) 24—21 Občuje se slovenski.

Nj. svetost papež Leon XIII.

sporočili so po svojem zdravniku prof. dr. Laponiju gospodu lekarnarju Gabr. Piccoliju v Ljubljani prisrčno zahvalo za doposlane jim stekleničice.

tinkture za želodec

in imenovali „Dvornim založnikom Nj. svetosti“.

Imenovani zdravnik ter tudi mnogi drugi sloviti profesorji in doktorji priporočajo bolehalim G. Piccolijevo

želodčno tinkturo

katera krepeča želodec, pospešuje slast, pospešuje prebavljanje in telesno odprtje.

Naročila vsprejema proti povzetju in točno izvršuje G. Piccoli, lekarnar „pri angelu“ v Ljubljani, na Dunajski cesti

Tinkturo za želodec pošilja izdelovatelj v škatljah po 12 in več stekleničic. — Poštino mora plačati p. n. naročnik.

Prodajam pasemske pse

Collie-je (škotske ovčarske pse), buldoge, Airektalle-Terrier-je, pritlikave pinče, pritlikave kužke, poslednji posebno priporočljivi kot damski psi, vse te po cenah od 30 do 300 mark. Ratlerji, volčji, kužki, fokoterijerji od 20 do 150 mark po starosti, lepoti in uporabnosti. Po želji dobavljam vse vrste pasemskih psov, nadalje kokoši, kanarčke itd. Na vpogled imam zahvalna in priznalna pisma o dobavljenih živalih, odposiljam v inozemstvo le proti prejšnji doložitvi dotičnega zneska. Vprašanjem prosim priložiti znamko za odgovor.

(120) 6—6 **H. BROCK, Evtra**
Okraj Lipsko (Leipzig) v Nemčiji.

Najizvrstnejši in priznано najboljši

plugi iz jekla na 1, 2, 3 in 4 rezala,

brane za travnike in mah, razdeljene in diagonalne,

poljski valarji, obročasti in iz gladke plehovine,

stroji za sejanje „Agricola“,

stroji za košnjo in žetev, za mrvo, deteljo in žito,

grablje za seno in žetev, za obračanje mrve,

patentovani sušilni aparati za sadje, prikuho itd.

Preše za vino in sadje, kakor tudi za vsako porabo

Mlini za sadje in grozdje, stroji za obiranje grozdja.

Stroji za rezanico, na valčkih in z mazljivimi tečaji, jako lahko za goniti, pri čimur se prihrani za 40% moči.

Mlini za debelo moko, reznice za repo.

Ustanovljene 1872.

Odlikovane s čez 450 zlatimi, srebrnimi in bronastimi svetinami na vseh večjih razstavah.

Ilustrovani katalogi in mnoga priznanska pisma brezplačno. — Zastopniki in prodajalci se radi sprejmó.

~~~~~ Dopisuje se tudi v slovenskem jeziku. ~~~~~

(86) 12—10

stroji za mlatiti s patentovanimi valčnimi, okroglimi in mazljivimi tečaji na roko, na vitál in za na par.

víteli (kupje) za naprego 1 do 6 živinčet.

Najnovejši mlini za čiščenje žita, trijerji, za roškanje turšiče.

Samotvorne patentovane brizgalnice za pokončavanje grenkulje in trtne uši

„Syphonia“, prenesljive štedilne peči,

parniki za krmo, preše za seno in slamo na roko, pritrdljive in za prepeljati, kakor tudi vse poljedelske stroje

izdelujejo **garantovano po najnovejši in priznано najboljši napravi**

Ph. Mayfarth & Co.

c. kr. izklj. priv.

tovarne za poljedelske stroje, livarne železa in fužine na par

DUNAJ, II./1. Taborstrasse št. 71.

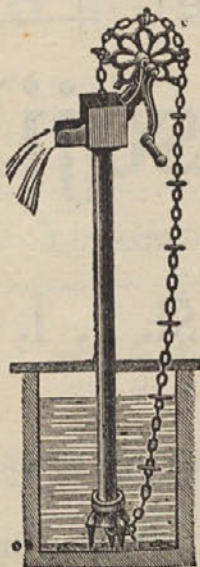
750 delavcev.

Ako se nočeš pri vsakem izpumpanju
tedaj si kupi gnojnice **jeziti**,
(90) 24—15

Klementovo
pumpo na verige,

katera prekosi po svoji čudovito veliki izvršitvi in trajnosti vse druge pumpe. Ta ne obstoji niti iz dil ali zaklopk, niti iz usnjatih cevij.

Nemogoče je sploh, da bi se zamašila, zamrznila ali polomila; veliko posestnikov ne izda pri 20letni uporabi niti vinarja za popravo. Nad 3000 jih je v rabi; več sto pohval o njih nam je došlo. Razpošiljam to pumpo na 6tedenski poskus; ako bi bila pa ta nerabljiva, vzamem jo brez vsake odškodnine nazaj.

Josip Klement,

tovarna strojev v Hrobeih-Roudnici ob/L.

Zaloga in kletarstvo
na Glincah št. 20

pri Ljubljani
na lastnem posestvu.

Slov. vinogradniško društvo
v Ljubljani

registrovana zadruga z omejeno azvezo
priporoča svojo veliko zalogo

pristnih domačih vin

starih in novih

iz Dolenjske, Štajarske, Istre, Vipave in Goriške.

Vino je deloma doma prešano, isto oddaje se v sodih in fino vino v steklenicah.

(94) 24—15

Na zahtevo pošiljajo se uzorci brezplačno.

Centrala za nakup in prodajo!

Gospodarska Zveza

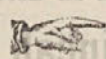
»»»»»»»»»»»»»»»» v Ljubljani »»»»»»»»»»»»»»»»

posreduje svojim članom

nakup vsakovrstnih kmetijskih potrebščin, kakor umetnih gnojil, modre galice, žvepla; raznih poljedelskih strojev, vsakovrstnih semen; koruze, moke, otrobov itd. po najnižjih cenah;

prodajo vse vrste kmetijskih pridelkov itd. ter ima v zalogi vse tiskovine za raiffeisenske hranilnice in posojilnice, katerim preskrbi po znižani ceni tudi železne blagajne, varne proti požaru in vlomu.

Posredovalnica za Zvezine trgovce!

 Najboljša in najsigurnejša

Stanje hranilnih vlog 31. dec. 1900:
nad 6 milij. K

**prilika
za
štedenje!**

Denarni promet v dvanajstih mesecih
nad 24 milij. K

Ljudska posojilnica

preje: Gradišče štev. 1

sedaj: Kongresni trg št. 2, I, nadstr.

sprejema

hranilne vloge

vsak delavnik od 8. ure zjutraj do 1. ure popoldan in jih obrestuje po

 4 $\frac{1}{2}$ %

brez kaknega odbitka, tako da sprejme vložnik od vsacih vloženih 100 gld.
čistih 4 gld. 50 kr. na leto.

Stanje hranilnih vlog 31. dec. 1900:

6,166.217 K 86 h

Promet v 12 mesecih od 1. jan. do 31. dec. 1900:

24,185.294 K 76 h

Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se obrestovanje
kaj prekinilo.

Za nalaganje po pošti so poštnohranilnične položnice na razpolago.

V Ljubljani, dne 1. oktobra 1900.

Dr. Ivan Šusteršič,
predsednik.

Josip Šiška,
knezoškofjski kancelar,
podpredsednik.

Odborniki:

Anton Belec,
posestnik, podjetnik in trgovec
v Št. Vidu nad Ljubljano.

Dr. Andrej Karlin,
stolni kanonik v Ljubljani.

Dr. Viljem Schweitzer,
odvet. koncipijent v Ljubljani.

Josip Jarc
veleposestnik v Medvodah.

Karol Kauschegg,
veleposestnik v Ljubljani.

Gregor Šlibar,
župnik na Rudniku.

Frančišek Leskovic
zasebnik in blagajnik „Ljudske po-
sojilnice“.

Matija Kolar,
župnik pri D. M. v Polji.

Dr. Aleš Ušeničnik,
profesor bogoslovja v Ljubljani.

Ivan Kregar,
načelnik okrajne bolniške blagajne
v Ljubljani.

(115) —9